

26.04.2021. Nr. LPA 1.8.-11

Rīgā

Ministru prezidentam Arturam Krišjānim Kariņam

Finanšu ministram Jānim Reiram

Aizsardzības ministram Artim Pabrikam

Tieslietu ministram Jānim Bordānam

Ārlietu ministram Edgaram Rinkēvičam

Ekonomikas ministram Jānim Vitenbergam

Iekšlietu ministram Sandim Ģirģenam

Izglītības un zinātnes ministrei Ilgai Šuplinskai

Kultūras ministram Naurim Puntulim

Labklājības ministrei Ramonai Petravičai

Satiksmes ministram Tālim Linkaitim

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministram Artūram Tomam Plešam

Veselības ministrei Danielam Pavļutam

Zemkopības ministram Kasparam Gerhardam

Kopijai:

Valsts kancelejas direktoram Jānim Citskovskim

Finanšu ministrijas Eiropas Savienības fondu
stratēģijas departamenta direktoram
Edgaram Šadrim

Dacei Bluķei
Gatim Eglītim
Imantam Parādniekam
Intam Dālderim
Mārim Možvillo

NVO iebildumi pret ANM redakciju un ierosinājumi satura korekcijām

Biedrība “Latvijas Pilsoniskā alianse” (LPA) ir iepazinusies ar Finanšu ministrijas sagatavoto Latvijas Atjaunošanas un noturības mehānisma plānu 2021-2027 (turpmāk - ANM plāns), un **iebilst pret esošo ANM redakciju**, jo tajā nav iekļauti principi, par kuru iekļaušanu notika vienošanās 2021.gada 20.aprīļa Ministru kabineta sēdē - t.s. vienāda pieeja investīcijām visiem un sociāli atbildīgi publiskie iepirkumi.

Lai nodrošinātu 20.aprīļa Ministru kabineta sēdē panākto vienošanos, aicinām veikt labojumus ANM plānā, tā gala versijā iekļaujot:

1.Vienāda pieeja investīcijām visiem - nodrošināt digitālās transformācijas un sociālo pakalpojumu investīciju pieejamību arī biedrībām un nodibinājumiem. Vēršam uzmanību uz to, ka ANM regula neparedz šauri ieguldījumus uzņēmējdarbības sektorā, bet ES dalībvalstu atveseļošanas un noturības plānu ieviešanu, sabalansējot valsts ekonomikas izaugsmi un Covid-19 krīzes nelabvēlīgo seku pārvarēšanu dažādās jomās, tai skaitā sociālā jomā. Tādēļ nav saprotams, kādēļ biedrību un nodibinājumu sektors tiek diskriminēts, nepiemērojot vienotu pieeju investīciju saņēmējiem.

- **Reforma 2.1.1.r. Valsts pārvaldes un pakalpojumu digitālā transformācija, pakalpojumu un digitālās identifikācijas pārrobežu pieejamība**

Plānotās investīcijas papildināt ar jaunu punktu:

(420) “Digitālās transformācijas sistēmā tiek iekļautas arī nevalstiskās organizācijas, kas veic pārvaldes deleģētus un citus sabiedrībai būtiskus pakalpojumus, īpaši, nodrošinot arī sociālās nevienlīdzības grupu pieeju digitālajiem pakalpojumiem un procesiem”.

- **Investīcija 2.1.1.1.i.: Pārvaldes modernizācija un pakalpojumu digitālā transformācija, tai skaitā uzņēmējdarbības vide**

(415) papildināt ar “un ir pieejamas arī biedrībām un nodibinājumiem”

- **Investīcija 2.1.3.r Tautsaimniecības datu un digitālo pakalpojumu ekonomikas attīstība**

(420) papildināt ar “bezpeļņas sektora - biedrību un nodibinājumu digitalizācija”

Plānotās investīcijas papildināt ar jaunu punktu:

(423) papildināt ar “un bezpeļņas sektora sabiedrībai nozīmīgus un sociālās nevienlīdzības mazināšanas pakalpojumus.”

- **Investīcija 2.2.1.r. Uzņēmējdarbības digitālās transformācijas pilna cikla atbalsta izveide ar reģionālo tvērumu**

Papildināt ar jaunu punktu, norādot, ka Digitālo inovāciju un reģionālo digitālo aģentu tīklu pakalpojumi būs pieejami arī bezpeļņas sektoram - biedrībām un nodibinājumiem, sociālajiem uzņēmumiem, kas īsteno sabiedrībai nozīmīgus un sociālās nevienlīdzības mazināšanas pakalpojumus.

- **Investīcija 2.2.1.2.i. Atbalsts procesu digitalizācijai komercdarbībā produktivitātes paaugstināšanai**

Papildināt ar jaunu punktu:

(430) Atbalsts procesu digitalizācijai bezpeļņas sektoram - biedrībām un nodibinājumiem, sociālajiem uzņēmumiem, kas īsteno sabiedrībai nozīmīgus un sociālās nevienlīdzības mazināšanas pakalpojumus.

- **Investīcija 2.2.1.3.i. Atbalsts jaunu produktu un pakalpojumu ieviešanai uzņēmējdarbībā**

(428) papildināt ar “bezpeļņas sektoram - biedrībām un nodibinājumiem, sociālajiem uzņēmumiem, kas attīsta sabiedrībai nozīmīgu sociālo pakalpojumu digitalizāciju.”

- **Investīcija 2.3.1.2.i. Uzņēmumu digitālo pamatprasmju attīstība**

(434) papildināt ar “bezpeļņas sektoram - biedrībām, nodibinājumiem un sociālajiem uzņēmumiem sociālo pakalpojumu attīstībai”.

- **Investīcija 2.3.2.1.i. Digitālās plaisas mazināšana sociāli neaizsargātajam grupām un izglītības iestādēs**

(441) papildināt ar “bezpeļņas sektorā - biedrībās, nodibinājumos un sociālajos uzņēmumos”.

- **Investīcija 3.1.2.1.i. Publisko pakalpojumu un nodarbinātības pieejamības veicināšanas pasākumi cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem:**

Papildināt ar jaunu punktu šādā redakcijā:

“Nozīmīgus sociālos pakalpojumus, tai skaitā, pārvaldes deleģētus uzdevumus, veic arī biedrības, nodibinājumi un sociālie uzņēmumi. Lai paaugstinātu efektīvu sociālās nevienlīdzības mazināšanu, investīcijas pakalpojumu un nodarbinātības pieejamības veicināšanas pasākumiem būs pieejamas arī partneriem”

Papildināt ar jaunu punktu pēc (841) ar “reformas varēs ieviest arī bezpeļņas sektors – biedrības un nodibinājumi, sociālie uzņēmumi, kas tiks izvēlēti atklātā konkursā.”

- **Investīcija 3.1.2.3.i. Ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojuma noturība un nepārtrauktība:**

Papildināt (837) ar investīcijas pieejamību biedrībām un nodibinājumiem, sociālajiem uzņēmumiem.

Aicinām arī ANM plānā pēc iespējas mainīt terminu “uzņēmums” uz “privātais sektors”, terminu “uzņēmējdarbības sektors” uz “privātais sektors”, terminu “uzņēmējdarbība” uz “privātā sektora darbība”, terminu “komercdarbība” uz “saimnieciskā darbība”.

2. Sociāli atbildīgi publiskie iepirkumi

Aicinām papildināt plāna Komponentes 3. Nevienlīdzības mazināšana kopsavilkumu ar jaunu papildus punktu - horizontālo principu “Sociāli atbildīgs publiskais iepirkums”, izmantojot tālāk esošo skaidrojumu.

Publisko iepirkumu likums ļauj publisko iepirkumu procesā piemērot sociāli atbildīga publiskā iepirkuma kritērijus, lai pirktu ētiski ražotus produktus, veicinātu mazo un vidējo uzņēmumu lielāku piekļuvi publiskajam iepirkumam, nodrošinātu pienācīgus darba apstākļus, kā arī veicinātu labākus darba nosacījumus cilvēkiem ar invaliditāti un citiem nelabvēlīgā situācijā esošiem cilvēkiem. Sociāli atbildīgs iepirkumā publiskā pasūtījuma ietvaros tiek iegādātas preces vai saņemti pakalpojumi, tai skaitā, tiek īstenotas kādas sociālās vajadzības vai radīta pozitīva ietekme uz sociālo izaicinājumu. Piemēram, 20% no visas kopsummā, kas tika izmantotas publisko iepirkumu veikšanai, pakalpojuma sniedzējs/preču piegādātājs īstenojis dažādus sociāli atbildīgi publiskā iepirkuma kritērijus jeb klauzulas.

Latvijā ir personu grupas, kurām grūti iekļauties darba vidē – personas ar invaliditāti, romi, bijušie ieslodzītie, ilgstošie bezdarbnieki un citi. Eiropas Komisija ir norādījusi, ka “publiskās pārvaldes iestādes var izmantot publisko iepirkumu iespēju stratēģiskāk, lai par katru iztērēto valsts līdzekļu *euro* saņemtu iespējami labāku rezultātu un tādējādi palīdzētu padarīt mūsu ekonomiku inovatīvāku, ilgtspējīgāku, iekļaujošāku un konkurētspējīgāku (...)”

Rosinām arī noteikt, ka visos būvniecības publiskajos iepirkumos tiek piemērotas sociāli atbildīga publiskā iepirkuma klauzulas – radot darba vietas personām no dažādām mērķgrupām. Nodarbinātības formas var būt dažādas. 5 % no visiem publiskā iepirkuma izpildē nodarbinātiem ir personas no sociālās atstumtības mērķgrupām (mērķgrupas uzskaitījums MK noteikumos Nr.173 (2018)).

3. Vienlīdzīgas attieksmes, nevienlīdzības mazināšanas un sadarbības partneru iesaistes principu nostiprināšana ANM vadības un kontroles sistēmā, labojot ANM šādā redakcijā:

"(2110) Nozaru ministrijas, sadarbībā ar sociālajiem **un sadarbības partneriem (biedrībām un nodibinājumiem)**, izstrādā ANM plānā iekļautās reformas un komponentes ar paredzētajām investīcijām".

"Konsultāciju rezultātā, izstrādājot Ministru kabineta noteikumus par ANM plāna pasākumu īstenošanu, tiks vērtēta iespēja iekļaut vienādu pieeju investīcijām visiem (**t.sk.** biedrībām un nodibinājumiem) un sociāli atbildīgus publiskos iepirkumus, piemērot sociāli atbildīga publiskā iepirkuma kritērijus. **Izvērtēšanas kritērijs - biedrībām un nodibinājumiem ir jābūt vienādi pieejai investīcijai, izņemot gadījumus, kad ir pamatoti un nozīmīgi argumenti pieeju investīcijām attiecināt tikai uz komersantiem. Tāpat publiskajām iepirkumam ir jāpiemēro sociāli atbildīga iepirkuma kritēriju, izņemot gadījumus, ja ir pamatoti un nozīmīgi argumenti šādus kritērijus konkrētajā iepirkumā neiekļaut. Katrs izņēmums tiks īpaši argumentēts.**"

4. Vienlaikus aicinām rast iespēju ieviest **bepeļņas sektoram mērķētus instrumentus - investīcijas sociālām inovācijām, sabiedrības pašorganizēšanās stiprināšanai un sociālās noturības veidošanai, kā arī sabiedrības interešu pārstāvības stiprināšanai kvalitatīvu reformu ieviešanai.** Latvijas Pilsoniskā alianse un NVO un MK sadarbības memoranda īstenošanas padomes NVO pārstāvji kopīgi sagatavoja piedāvājumu ANM reformām, kas pēc Finanšu ministrijas iniciatīvas sasauktā sanāksmē 2021.gada 13. janvārī, kurā piedalījās ministriju parlamentārie sekretāri, citi iestāžu pārstāvji un politiķi, tika prezentēti un izdiskutēti, un tajā izskanēja konceptuāls politiskais atbalsts priekšlikumiem. Tomēr Finanšu ministrijas

sagatavotais ANM neietver ieteiktos risinājumus sociālajai drošībai, kas uzlabotu sociālo situāciju un tautsaimniecības attīstību, veidojot labvēlīgu vidi dzīvošanai, uzņēmējdarbībai un ekonomikas attīstībai (sagatavotā priekšlikumu prezentācija pieejama šeit: <https://nvo.lv/uploads/atjaunosanasfonds.pdf>). Tādēļ aicinām sniegt atgriezenisko saiti par tiem, tai skaitā, kādēļ ir lemts priekšlikumus neiekļaut ANM plānā, kā arī sagatavot pārskatu, kādi varētu būt alternatīvi finanšu avoti ideju ieviešanai, ja netiek rasta iespēja tos segt ANM plāna ietvaros.

Latvijas Pilsoniskā alianse apliecina gatavību iesaistīties ANM ieviešanas detalizēto plānu izstrādes procesā, sniedzot nevalstiskā sektora viedokli un ekspertīzi, kā ieviest augstāk minētās prasības.

Lūdzam pēc iesaistīt LPA visos komunikācijas procesos plāna redakciju precizēšanā.

Direktore (paraksts*) Kristīne Zonberga

* Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu

K.Zonberga
24245580
Kristine@nvo.lv